

**UDSKRIFT AF DOMBOGEN
FOR
RETTE N I AALBORG**

År 2000, den 15. marts blev i sagen

BS 9200949-3

Sagsøger 1:

Foreningen af danske Videogramdistributører

v/advokat Johan Schlüter

Bredgade 6

1260 København

som mandatar for:

Egmont Film A/S

Skelbækgade 1

1717 København V

Buena Vista Home Entertainment A/S

Ny Østergade 26 B, 3.tv.

1100 København K

Scanbox Danmark A/S

Hirsemarken 3

3520 Farum

Metronome Video A/S

Søndermarksvej 14

2500 Valby

Polygram Records A/S

Emdrupvej 115 A

2400 København NV

Nordisk Film Video A/S

Skelbækgade 1

1717 København K

og

Irish Video A/S
Håndværkerbyen 7
2670 Greve Strand

og

Sagsøger 2:

Warner Home Video Inc.
A division af Warner Brothers Inc.
4000 Warner Boulevard
Burbank
California - USA

mod

Laserdisken

v/Hans Kristian Pedersen
Prinsensgade 38
9000 Aalborg

Biintervenienter til støtte for sagsøgte er

Sammenslutningen af Danske Filminstruktører
Sankt Annæ Gade 22
1416 København K

Michael Viuf Christiansen
Borgergade 16, 3. th.
1300 København K

Pioneer Electronics Denmark A/S
Helgeshøj Allé 26
2630 Tåstrup

og

Videoforhandler Ove Jensen
Bækgade 7
6430 Nordborg

afsagt sålydende

D O M:

Under denne justifikationssag, der er anlagt den 12. marts 1992, har sagsøgeren Forening af Danske Videogramdistributører som mandatar for Egmont Film A/S, Scanbox Danmark A/S, Esselte Video A/S, Metronome Video A/S, Nordisk Film Video A/S, Polygram Records A/S, Irish Video A/S, og Buena Vista Home Entertainment A/S, (sagsøger 1) og sagsøgeren Warner Home Video Inc. (sagsøger 2) overfor sagsøgte, Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen nedlagt følgende påstand:

1. Sagsøgte tilpligtes til sagsøger 1 og 2 at betale erstatning på 100.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.
2. Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at det af fogedretten i Aalborg den 28. februar 1992 nedlagte fogedforbud er lovlig gjort og forfulgt.
3. Sagsøgte idømmes straf af bøde for krænkelse af sagsøgerens ophavs-/enerettigheder.

Sagsøgerne har opgjort deres erstatningskrav således:

Erstatning for ulovligt udbud til udlejning
af 195 videogrammer x kr. 500,- kr. 97.500,-
Tab for forstyrrelse m.v. af markedsforholdene
(25% af erstatningen)kr. 24.375,-

I alt kr. 121.875,-

Sagsøgerne har begrænset deres erstatningskrav til kr. 100.000,- .

Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse, for så vidt angår erstatningskravet subsidiært mod betaling af et mindre beløb.

Den 28. februar 1992 afsagde fogedretten i Aalborg følgende kendelse:

"Ved rekvisition af 6. januar 1992 begærede Foreningen af danske Videogramsdistributører i medfør af retsplejelovens kapitel 57 nedlagt fagedforbud mod rekvisiti, Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen, udlejning af filmværker i form af laserdiscs og videogrammer, hvortil rekvirentens medlemmer, enten som producenter besidder, eller ved aftale med ophavsrettens indehaver har erhvervet ophavsretten, eller hvortil rekvirenten gennem aftale med ophavsrettens indehaver har erhvervet ret til fremstilling og distribution gennem udleje og anden form for distribution.

Her overfor har rekvisitus nedlagt påstand om, at den begærede forbudsforretning principalt nægtes fremme, subsidiært at den alene fremmes mod sikkerhedsstillelse på ikke under 1.000.000,00 kr.

Rekvirenten har fremlagt katalog fra rekvisitus indeholdende oversigt over hvilke film det er muligt at leje og/eller købe hos rekvisitus. Alle disse film er gengivet på laserdiscs. Rekvirenten har endvidere fremlagt oversigter fra medlemmerne over ialt 327 filmværker, som de pågældende medlemmer mener at have enerettighederne til udlejning af i Danmark, men som rekvisitus desuagtet foretager udlejning af på laserdiscs. Blandt de ialt 327 filmværker er f.eks. filmen "Misery". Ifølge de fremlagte oversigter tilkommer enerettighederne til udlejning af denne film Egmont Film A/S, en virksomhed i Gutenberghus-gruppen. Rekvirenten har endvidere fremlagt en række kontrakter benævnt "Distribution Licens Agreement" vedrørende nogle af disse ialt 327 filmværker.

Af den ene af disse kontrakter fremlagt som bilag 42 fremgår blandt andet:

"DISTRIBUTION LICENSE AGREEMENT. This International Multiple Rights Distribution License Agreement is made as of April 19, 1990, between the LICENSOR. NELSON ENTERTAINMENT INTERNATIONAL, 335 North Maple Drive, Suite 350, Beverly Hills, CA 90210, USA. (Hereinafter referred to as "Licensor") and DISTRIBUTOR: GUTENBERGHUS ...(hereinafter referred to as "Distributor" with respect to the following subject matter). PICTURES: "MISERY", "LATE FOR DINNER". TERRITORY: x DENMARK (Kingdom of Denmark), x SWEDEN (Kingdom of Sweden), x NORWAY

(Kingdom of Norway), x FINLAND, n/a ICELAND. AUTHORIZED LANGUAGE(S): Original language version subtitled into the predominant languages of the Territory. "LICENSED RIGHTS, RESERVED RIGHTS AND HOLDBACKS: VIDEO RIGHTS, Home Video (1/2" Until 6 months from First Theatrical release in the Territory. Commercial Video, until 6 months from First Theatrical release in the Territory. "Video Disc Rights Addendum: In addition to the Licensed Rights contained in this Agreement, NELSON also exclusively licenses to Distributor, and Distributor accepts from Nelson upon all the terms and conditions of the Agreement to which this Schedule is attached, the Video Disc Rights in the Picture.

The Video Disc Rights mean the right to exploit Motion Picture copies on Video Disc in accordance with the Home Video Licensed Rights, as such may be granted to Distributor in the Agreement.

A Video Disc means a laser or capacitance disc or comparable electronic storage device in any authorized format designed to be used in conjunction with a reproduction apparatus which caused a Motion Picture to be visible on the screen of a television receiver. A Video Disc does not include any videocassette or comparable device using any form of electronic or magnetic type."

Rekvisitus har fremlagt som bilag C skrivelse af 25. september 1987 fra Starship Audio Industries, 605 Utterback Store Roceel, Great Falls, Virginia 22066, hvoraf bl.a. fremgår:

"In regards to copyright limitations on where U.S. Laser Discs can be sold, the general policy is as follows:

U.S. copyright laws only apply to agreements or contracts between the copyright holder and the first buyer or consumer of the material.

After that, the law expressly protects the right of the distributor or end user to resell the material to anyone and to anywhere desired.

Since Starship Industries is acting as the said distributor

in selling copyrighted material to Laserdisken, any copyright holder's restriction could only apply to the actions of Starship Industries.

At this time, our suppliers have not applied any restrictions for sale of Laser Discs to Denmark. When or if such restrictions are imposed, we will notify you immediately.

Please feel free to contact me if you have any additional questions.

Sincerely yours, Gregory C. Streeter"

Endvidere har rekvisitus som bilag D fremlagt uddrag af katalog fra september 1985 fra firmaet Lightning, 841 Harrow Road, Harlesden, London NW 10 5 NH, hvoraf bl.a. fremgår:

"Lightning Video, a division of Lightning Distribution Ltd., are wholesale distributors for all major catalogues of video software. We offer a comprehensive service, including special offers, display material, accessories and advice on rental and product together with an efficient, accurate computer ordering an extension system. All product supplied is free of restrictions and can be offered for subsequent rental and sale."

Rekvisitus har fået leveret laserdiscs fra begge disse firmaer.

Rekvirenten har som bilag 11 fremlagt rapport om laserdisken af 30.12.1991 udarbejdet af rekvirentens ansatte kontrollant Frank V. Halle.

"RAPPORT om Laserdisken, Prinsensgade 38, 9000 Aalborg, v/Hans Kristian Pedersen.

Forhandler nr.: Ingen forhandleraftale.

Vedr.: Udlejning af Laser Disc med filmværker hvor det er Videogramforeningens medlemmer der har ophavsrettighederne for Danmark.

På et kontrolbesøg den 16. oktober 1991 blev det bekræftet, at der fra forretningen foregår ikke godkendt udlejning af filmværker på Laser Disc. Ophavsretten i Danmark for nævnte filmværker tilhører videogramforeningens medlemmer.

Forretningen der er på ca. 100 kvm og består af 4 sammenlagte butikker. Et lokale anvendes til administration/kontor med skrivebord og EDB-udstyr. Et andet lokale indeholder ekspeditionsdisk og fungerer tillige som salgslokale af laserdiscasf-spiller. Fra dette lokale er ind- og udgangsdøren til hele forretningen. Næste lokale er forbeholdt laserdisc mens det sidste lokale udelukkende indeholder videokassetter tæt pakket på alle vægge fra gulv til loft. Dette kæmpe udbud af salgs-videokassetter giver umiddelbart det indtryk, at hovedformålet med forretningen først og fremmest er salg af videogramkassetter. Der skønnes at være flere uden danske tekster. Det er ikke muligt at leje nogle af disse, altså udelukkende salgskassetter.

Endelig kan man tilbyde salg og leje af laserdiscs. En laserdisc med en spillefilm købes til gennemsnitspris på 500 kr., hvorimod leje tilbydes til enten 35,- eller 50,- kr. pr. døgn. For at opnå mulighed for den billigste pris er det en betingelse at man har købt en laserdiscasf-spiller i butikken. Modsat er prisen 50,- kr. pr. filmdisc pr. døgn.

På min anmodning om at måtte leje en laserdisc, blev jeg henvist til en reol med i alt ca. 160 laserdiscplader. Over reolen hænger et skilt med påskriften "Laserdisc udlejning NISC-system." Jeg udvalgte 3 tilfældige disc (se efterfølgende bilag):

- Die Hard Rettighedshaver: Pathé-Nordisk Film Video A/S
- Rocky 5 Rettighedshaver: Metronome Video A/S
- Rambo 3 Rettighedshaver: AB Collection A/S

Ingen laserdisc var nummereret.

Såfremt jeg ønskede at købe en laserdisc blev jeg henvist til en anden reol med et lignende antal disc.

Jeg fik udleveret 5 tryksager/hæfter der viser hvilke film -

på såvel disc som kassette - det var muligt at købe og/eller leje. Heraf fremgår også, at man driver et postordrefirma, således at der over hele landet er muligt at såvel købe som leje film i begge systemer.

Det fremgår heraf endvidere, at man har planlagt åbning af en lignende forretning i København i foråret 1992."

Rekvisitus har fremlagt som bilag E kopi af originalt cover til videocassette indeholdende filmværket "Rain Man". Øverst på coveret er anført ordet "sale", hvilket parterne er enige om medfører, at kassetten alene må anvendes til salg og ikke til udlejning.

Blandt de af rekvirenten fremlagte kontrakter vedrørende filmværker fremgår det bl.a. af kontrakten fremlagt som bilag 33:

"LICENSE AGREEMENT dated as of this 1st day of November 1990 by and between RCA/Columbia Pictures International Video having its principal office at 711 Fifth Avenue, New York, NY 10022 ("Licensor") and Pathe-Nordisk AS as having its principal office at Skalbaekgade 1, 1717 Copenhagen V, Denmark ("Licensee").

WHEREAS, pursuant to the terms and conditions hereof Licensor wishes to grant to Licensee, and Licensee wishes to obtain from Licensor, the right to sell a certain "Program" on "Videocassettes" (as such terms are hereinafter defined),

NOW, THEREFORE, in consideration of the mutual promises herein contained, the parties hereby agree as follows:

Article I - Definitions.

The following terms shall have the meanings specified:

.....

1.10 "Videocassettes shall mean copies of the Program in all formats of one-half inch (1/2") videocassettes in the PAL television system in the Danish, Finnish, Norwegian and Swedish subtitled language version only."

Den 29. oktober 1991 tilskrev rekvirentens advokat rekvisitus således:

"Vedr.: Ophavsrettigheder til filmværker.

Som advokat for Foreningen af danske Videogramdistributører retter jeg henvendelse til Dem eftersom foreningen er kommet i besiddelse af Deres udbudsbrochure "Laserdiskens Laser Disc News" bestående af 21 sider.

Medlemsfortegnelse over medlemmerne af Foreningen af danske Videogramdistributører vedlægges til Deres orientering.

Medlemmerne har skriftligt over for mig meddelt, at disse har rettighederne til distribution af 350 af de i brochuren anførte filmværker. Jeg vedlægger kopi af oversigt over hvert medlems angivne rettigheder til de pågældende filmværker.

Det præciseres, at en lang række af de anførte filmværker endnu ikke er udgivet på det danske marked.

I de tilfælde, hvor medlemmerne af Foreningen af danske Videogramdistributører har rettighederne til distribution af de nævnte filmværker i Danmark, er der tale om, at Laserdisken foretager distribution af filmværker i strid med mine klienters rettigheder og er i strid med ophavsretslovgivningen, eftersom Laserdisken ikke har samtykke fra mine klienter til at foretage distribution af de filmværker, hvortil mine klienter har rettigheder.

Allerede nu gør jeg opmærksom på, at det er uden betydning, hvorvidt filmværket distribueres som compact disc eller anden form for fremførelse.

I henhold til ophavsretslovens § 56, stk. 1, ifalder den, der krænker en andens ophavsret, erstatning svarende til det tab, som rettighedshaveren har lidt. I en lang række landsretsdomme er det fastslået, at det tabte dækningsbidrag pr. filmværk i relation til videogrammer kan fastsættes til kr. 500,00. Dette vil efter min opfattelse være udgangspunktet for en minimumserstatning i relation til compact disc.

På vegne af medlemmerne af Foreningen af danske Videogram-distributører skal jeg derfor foreløbigt opgøre mine klienters erstatningskrav til kr. 175.000,00 svarende til 350 filmværker ganget med kr. 500,00. Hertil kommer et beløb for forstyrrelse af markedsforholdene der passende kan ansættes til kr. 45.000,00. Mine klienters samlede erstatningskrav kan således foreløbigt opgøres til kr. 220.000,00.

På vegne af mine klienter skal jeg hermed fremsætte et forslag til forligsmæssig løsning af sagen uden prejudice for en eventuel kommende retssag:

1. Laserdisken betaler til mit kontor kr. 150.000,00.
2. De tilsender mig skriftlig erklæring, om at De øjeblikkeligt er ophørt med at distribuere de filmværker, som mine klienter har oplyst at have enerettighederne til, og at de allerede distribuerede filmværker af denne art er tilbagekaldt fra markedet.
3. Laserdisken bekræfter skriftligt over for undertegnede, at forinden udsendelse af fremtidige udbudslister med filmværker, tilsendes den undertegnede med henblik på mine klienters gennemgang for at konstatere, om eventuelle rettigheder i de anførte filmværker måtte indehaves af mine klienter.

Ovennævnte 3 betingelser skal være opfyldt inden 14 dage, at regne fra dags dato.

I modsat fald vil jeg straks indlede retsskridt mod Dem.

Endelig skal jeg opfordre Dem til at antage advokat med henblik på Deres vurdering af det ovenfor nævnte.

Med venlig hilsen,
Johan Schlüter"

Denne skrivelse besvarede rekvisitus ved skrivelse af 30. oktober 1991 således:

"Jeg har modtaget et erstatningskrav på vegne Foreningen af

danske Videogram Distributører på 220.000 kr. Jeg afviser dette erstatningskrav med følgende begrundelse:

1. Laserdisken anerkender ikke medlemmer af Foreningen som ophavshavere til de LaserDiscs, som Laserdisken omsætter. Laserdisken omsætter LaserDiscs, som for størstedelen er udgivet af The Voyager Company, Image Entertainment og Pioneer/The LaserDisc Corporation of America. Ingen af disse firmaer er medlem af Foreningen jvf. medlemslisten, så Laserdisken kan naturligvis ikke anerkende Dem som repræsentant for ophavshaverne.
2. I såvel amerikansk som dansk ret er konsumtionsprincippet gældende, således at ophavsmandens enerettigheder over hans kunstværk er konsumeret, idet han udgiver og sælger sit værk. En ophavsmand har ikke rådighed over et eksemplar af et værk, som han har udgivet.

Bemærkninger:

Jeg nærer stor sympati for Foreningens arbejde med henblik på at skabe et sundt videomarked i Danmark og anerkender den indsats, som er gjort imod piratvirksomhed og omsætning af ulovlige videogrammer. Jeg har ligeledes sympati for den kampagne, der er igang i øjeblikket, og som har til formål at styrke branchens position. Jeg vil gerne fastslå, at Laserdisken tager klart afstand fra piratvirksomhed og ulovlige kopier, og Laserdisken omsætter ingen ulovlige videogrammer. Laserdisken har omsat LaserDiscs i adskillige år, hvilket vore samhandelspartnere i Foreningen har været fuldt ud klar over, og vi har kun hørt anerkendende ord om vort pionerarbejde for at indføre LaserDiscs i Danmark. Jeg er overbevist om, at også Foreningens medlemmer en skønne dag vil udgive LaserDiscs og vil kunne drage nytte af det arbejde og de erfaringer, som Laserdisken har gjort. Jeg betragter erstatningskravet som en uheldig misforståelse. Adskillige af de videogrammer, som der kræves erstatning for, er slet ikke udgivet på LaserDisc og har aldrig været omsat i Laserdisken. Adskillige titler har vi aldrig hørt om. Vi kan på denne baggrund ikke tage erstatningskravet alvorligt.

Med venlig hilsen

Hans Kristian Pedersen"

Denne skrivelse besvarede rekvirenten ved skrivelse af 6. januar 1992 således:

"Vedr.: Ophavsrettigheder til filmværker.

Deres skrivelse af 30. oktober 1991 har jeg modtaget.

Det i min skrivelse af 29. oktober 1991 anførte fastholdes, idet medlemmerne af Foreningen af danske Videogramdistributører er rettighedshavere til de titler, der er anført i de oversigter, der var vedlagt min førnævnte skrivelse. Såfremt De måtte have dokumentation for at have erhvervet ret til udlejning og salg af de omhandlede filmtitler, beder jeg Dem venligst tilsende mig dokumentation i form af kopi af kontrakter med de i Deres skrivelse omhandlede selskaber.

Deres bemærkninger i relation til forståelse af konsumptionsprincippet er jeg ikke enig i. Det fremgår af ophavsretslovens § 23, stk. 1, at når et litterært værk eller musikalsk værk er udgivet, kan de udgivne eksemplarer spredes videre eller fremvises offentligt. Denne bestemmelse omfatter ikke filmværker. Det fremgår imidlertid af § 23, stk. 3, at når et filmværk er udgivet i form af salg til almenheden, kan de eksemplarer, som er omfattet af udgivelsen, spredes videre. Det fremgår endvidere af samme bestemmelse, at dog må de ikke uden ophavsmandens samtykke spredes videre til almenheden gennem udlån eller udlejning. Konsumptionsprincippet omfatter således alene filmværker, der er udgivet i form af salg til almenheden. Konsumptionsprincippet slår således ikke igennem i relation til bl.a. udlejningsretten.

Mit forligsforslag, som nævnt i min skrivelse af 29. oktober 1991 er bortfaldet, idet jeg fastholder det af mine klienter foreløbige opgjorte erstatningskrav kr. 220.000,00 i sin helhed.

De to øvrige punkter i mit forslag til forligsmæssig løsning er uforandrede.

Såfremt jeg ikke har modtaget en tilbagemelding om, at De kan

tiltræde en sådan løsning af tvisten som anført oven for inden 14 dage at regne fra dags dato, vil jeg uden yderligere varsel indlede nødvendige retsskridt mod Dem.

Med venlig hilsen
Johan Schlüter"

Rekvisitus, Hans Kristian Pedersen, har forklaret blandt andet, at han begyndte sin virksomhed i 1984. I begyndelsen var der alene tale om postordresalg af videogrammer. Siden 1985 har han drevet forretningen fra lokaler i Prinsensgade 38, Aalborg. Han begyndte dog først at foretage udlejning af laserdiscs i efteråret 1989. Han har siden virksomhedens start i 1984 ca. hver anden til tredie måned udsendt kataloger med nye film, som det rekvirenterne har fremlagt under sagen som bilag 1. Hans eneste kontakt med rekvirenten består i, at han køber videokassetter fra de salgskonsulenter, der er ansat hos firmaerne, der er medlemmer af Foreningen af danske Videogramdistributører. Salgskonsulenterne kommer i forretningen ca. 1 gang månedligt, hvor de præsenterer nye salgsvideokassetter. Forretningen er indrettet som beskrevet af Frank V. Halle i rapporten fremlagt som bilag 11. Det er tydeligt markeret, hvilke laserdiscs, der er beregnet til udlejning og hvilke, der er beregnet til salg. Han foretager ingen form for udlejning af videokassetter. Derimod er det korrekt, at der sker udlejning af laserdiscs, som hævdet af rekvirenten. Udlejningen af laserdiscs har han gentagne gange diskuteret med salgskonsulenterne John Stær fra Metronome og Erik Jensen fra Esselte i forbindelse med deres salgsbesøg i forretningen. Konsulenterne har siden 1989 været bekendt med, at der sker udlejning af laserdiscs, og i hvert tilfælde John Stær har direkte givet udtryk for, at hans firma ikke har retigheder til laserdiscgengivelser af filmværker. Rekvisitus forklarede endvidere, at han først i oktober 1991 via rekvirentens advokat fik besked om, at man mente, at han var uberettiget til at udleje filmværker gengivet på laserdiscs. Såfremt fogedforbud nedlægges som påstået af rekvirenten, vil det have stor betydning for forretningens daglige drift. Den del af omsætningen, der hidrører fra udlejning af laserdiscs er ganske vist beskeden, men det er vigtigt, at han kan foretage udlejning, idet mange kunder, inden de køber laserdiscs og laserdiscspiller, ønsker at leje for at se, om det er

noget for dem. Sidste års dækningsbidrag på salg og udlejning af laserdiscs udgjorde ialt 1,3 mill. kr.

Frank V. Halle har som vidne forklaret, at han har været ansat som kontrollant for rekvirenten siden august 1991. Han arbejder i Jylland og på Fyn. Hans arbejde består i, at han sædvanligvis efter opfordring fra rekvirenten undersøger, om der foregår ulovlig udlejning af videogrammer fra forretninger, som rekvirenten har fået mistanke til. Det sker også i sjældne tilfælde, at han handler på eget initiativ, såfremt han selv har fået mistanke til en konkret forretning. Det er langt fra alle hans undersøgelser, der resulterer i, at der konstateres ulovligheder. Når han konstaterer, at der sker ulovligheder forsøger han altid at dokumentere dette ved at leje kassetter eller discs. Han kunne vedstå det i hans rapport anførte, idet han dog ønskede præciseret, at der såvidt han kunne konstatere alene sker lovlig brug af salgskassetter.

Rekvirenten har til støtte for den nedlagte påstand anført, at rekvirenten har godtgjort eller i det mindste sandsynliggjort, at rekvisiti udlejning af filmværker gengivet på laserdiscs strider mod rekvirentens ret. Dette fremgår af de fremlagte Distribution Licens Agreements, der alle giver de forskellige medlemmer af Foreningen af danske Videogramdistributører enerettighederne til distribution af videogramgengivelser af filmene i Danmark, sammenholdt med ophavsretslovens § 23, stk. 3, 2. pkt., hvoraf det fremgår, at filmværker ikke uden ophavsmandens samtykke må spredes til almenheden gennem udlån eller udlejning. Det har ingen betydning for den ophavsretlige beskyttelse, at de fremlagte Distribution Licens Agreements giver ret til gengivelse af de omhandlede filmværker med danske undertekster. Den ret, som gives i kontrakterne, omfatter enhver gengivelse af filmværkerne i Danmark på videogram, uanset om der er undertekster på. Rekvisitus har derimod ikke været i stand til overhovedet at godtgøre eller sandsynliggøre sin ophavsret gennem fremlæggelse af kontrakter. Man har alene henvist til ophavsretslovens § 25, der helt klart ikke finder anvendelse, når der er tale om filmværker, samt de 2 skrivelser fra leverandører, der hævder, at videogrammer leveret fra dem ikke er underkastet nogen ophavsretlig begrænsning. Rekvirenten har videre anført,

at der ikke er hverken monopol- eller EF-retlige regler, der hindrer gyldigheden af rekvirentens ret og dermed at fagedforbud nedlægges. Det bestrides, at rekvirenten har fortabt sin ret til at få nedlagt fagedforbud som følge af passivitet. Rekvirenten bestrider ikke, at medlemmernes salgskonsulenter har været bekendt med rekvisiti udlejning af laserdiscs siden efteråret 1989. Sådant kendskab er imidlertid uden betydning henset til, at der er tale om salgskonsulenter, der ikke har pligt til at kontrollere, om kunderne foretager handlinger, der krænker selskabernes rettigheder. Rekvirenten kan først siges at være kommet til kendskab om rekvisiti udlejning af laserdiscs medio september 1991, og man har umiddelbart herefter reageret overfor rekvisitus via sin advokat.

Særligt vedrørende størrelsen af en eventuel sikkerhedsstillelse som betingelse for nedlæggelse af forbud har rekvirenten anført, at denne på ingen måde bør overstige 500.000,00 kr. Rekvirenten har i denne forbindelse bestridt rettigheden af de af rekvisitus opgivne oplysninger om størrelsen af dækningsbidraget ved udlejning og salg af laserdiscs. Der savnes dokumentation for dækningsbidraget ved fremlæggelse af regnskaber. Endvidere er det anført, at sikkerhedsstillelse også bør fastsættes under behørig hensyntagen til rekvisiti mulighed for at få medhold i en senere justifikations sag.

Rekvisitus har til støtte for sine påstande blandt andet anført, at rekvirenten ikke ved det fremlagte materiale har dokumenteret, at han har enerettigheder, der omfatter de laserdiscs, som omsættes hos rekvisitus. Disse laserdiscs er fremstillet af andre producenter, der ligeledes har erhvervet en ret til at fremstille og distribuere videogrammer blot på laserdiscs. Rekvirentens rettigheder er begrænset til udgivelse af visse film på videokassetter i Danmark med danske undertekster. Denne begrænsning i rekvirentens rettigheder følger af ophavsretslovens § 27. Selvom fagedretten finder det dokumenteret eller sandsynliggjort, at rekvirentens rettigheder også omfatter laserdiscs, gøres det gældende, at rettighederne er konsumeret, da de i sagen omhandlede laserdiscs allerede er bragt i omsætning af en helt anden rettighedshaver, der har indkøbt originale laserdiscs hos distributører, der har afledt deres ret fra producenten. Dette følger tillige af ophavsretslovens §§ 23 og 25, der indebærer, at når en vare er

bragt på markedet af ophavsretshaveren, er dennes rettigheder konsumeret, og varen kan herefter cirkulere frit. Den af rekvirenten hævdede fortolkning af ophavsretslovens § 23, stk. 3, er ikke korrekt. Bestemmelsen finder alene anvendelse på videogrammer, der er specielt mærket som salgsvideogrammer. Såfremt rekvirentens fortolkning af § 23, stk. 3, lægges til grund, vil dette bringe bestemmelsen i strid med EØF-traktatens artikel 30 og 36. Endvidere vil forbud mod udlejning af videogrammer fra andre end rekvirentens medlemmer give rekvirenten en stilling på markedet, der bringer rekvirentens handlemåde i strid med EØF-traktatens artikel 86. Yderligere til støtte for sine påstande har rekvisitus anført, at de i bilag 11 nævnte 3 filmværker gengivet på laserdiscs alle af rekvisitus er erhvervet gennem det engelske firma "Lightning", og som det fremgår af bilag D er rekvisitus ikke undergivet nogen begrænsning i omsætningen af disse discs. Endvidere har rekvisitus gjort gældende, at rekvirenten har udvist retsfortabende passivitet i relation til muligheden for at få håndhævet eventuelle enerettigheder gennem nedlæggelse af fogedforbud. Rekvirentens medarbejdere har siden efteråret 1989 været bekendt med, at rekvisitus foretog udlejning af laserdiscs. Alligevel har man først i efteråret 1991 krævet udlejningen standset. Formålet med nedlæggelse af fogedforbud må være at hindre introduktion af laserdiscs på det danske marked, men dette formål kan ikke tilgodeses ved nedlæggelse af forbud, idet udlejning allerede har fundet sted gennem mere end et år og salg af laserdiscs ikke vil være omfattet af eventuelt forbud. Henset hertil må det fastslås, at almindelige erstatningsretlige regler yder rekvirentens eventuelle rettigheder tilstrækkeligt værn. Såfremt fogedretten på trods heraf finder, at forbudsforretningen bør nyde fremme, har rekvisitus gjort gældende, at sikkerhedsstillelsen under ingen omstændigheder bør sættes lavere end 1 mill. kr. Henset til rekvisiti forklaring om betydningen for omsætningen i hans forretning af, at han kan foretage udlejning af laserdiscs. Endvidere skal tages i betragtning, at der vil være lang sagsbehandlingstid ved gennemførelse af en justifikations sag.

Fogedretten skal udtale:

Henset til de af rekvirenten fremlagte Distribution Licens

Agreements og ordlyden af ophavsretslovens § 23, stk. 3, findes det tilstrækkeligt sandsynliggjort, at rekvisiti udlejning af laserdiscs strider mod rekvirentens ret. Det findes ikke tilstrækkeligt godtgjort, at rekvirenten ved at hævde sin ret krænker dansk monopollovgivning eller EØF-traktaten, således at fogedforretningen på denne baggrund bør nægtes fremme. Fogedretten finder endvidere ikke, at der er udvist passivitet fra rekvirentens side, der forhindrer, at der nu nedlægges fogedforbud, ligesom det findes overvejende betænkeligt at afvise forbudsbegæringen under henvisning til, at rekvirentens rettigheder nyder tilstrækkelig beskyttelse via almindelige erstatningsretlige regler. Efter det af parterne om sikkerhedsstillelsens størrelse anførte, findes denne passende at burde ansættes til 1. mill. kr.

T h i b e s t e m m e s :

Der nedlægges forbud mod Laserdisken v/Hans Kristian Pedersens udlejning af filmværker på laserdiscs, hvortil medlemmer af Foreningen af Danske Videogramdistributører gennem aftale med ophavsrettens indehaver har erhvervet ret til fremstilling og distribution gennem udleje og anden form for distribution. Fogedforbudets nedlæggelse er dog betinget af, at rekvirenten stiller sikkerhed på 1 million kroner for den skade og ulempe, som kan påføres rekvisitus ved forbudet."

Fogedrettens kendelse blev den 14. september 1992 stadfæstet af Vestre Landsret i henhold til grundene.

Under landsretten behandling af kæremålet forklarede Hans Kristian Pedersen supplerende, at han rettelig begyndte at udleje laserdiscs fra oktober 1987. Han importerede hovedsagelig laserdiscs fra det engelske firma Lightning, der har opkøbt rettighederne til at distribuere filmene på originalsproget af filmproducenterne. De laserdiscs, han forhandler, er således originale, uden danske undertekster.

Under justifikationssagen har sagsøgte begæret flere spørgsmål forelagt EF-domstolen, og ved kendelse af 2. januar 1995 besluttede retten at forelægge et enkelt spørgsmål for EF-domstolen.

Kendelsen blev af begge parter køret til Vestre landsret, der den 14. marts 1996 stadfæstede beslutningen om forelæggelse af det pågældende spørgsmål, med en enkelt ændring af teksten.

Den 7. februar 1997 blev følgende spørgsmål herefter forelagt for EF-domstolen til præjudiciel afgørelse:

"Er EF-traktatens artikel 30 sammenholdt med artikel 36 samt artikel 85 og 86 til hinder for, at den, der af indehaveren af enerettighederne til et filmværk har fået overdraget en eneret til fremstilling og distribution af eksemplarer af filmværket i en medlemsstat, kan give samtykke til udlejning af egne udgivelser og samtidig forhindre udlejning af importerede udgivelser, der er bragt på markedet i en anden medlemsstat, hvor indehaveren af enerettighederne til fremstilling og distribution af eksemplarer af filmværket har overdraget eksemplarerne til eje under stiltiende accept af, at eksemplarerne udlejes i dette medlemsland?"

Under hensyntagen til, at rådsdirektivet 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret er trådt i kraft, stilles det samme spørgsmål under forudsætning af, at det lægges til grund, at direktivet er gældende for besvarelsen."

Af forelæggelseskendelsen af 7. februar 1997 fremgår om sagens faktiske omstændigheder blandt andet følgende:

"I 1985 åbnede sagsøgte specialforretningen Laserdisken med markedsføring af filmværker på Laserdisc-systemet, hvor filmværkerne gengives med særlig høj kunstnerisk og teknisk kvalitet. Markedsføringen var baseret på laserdiscs importeret fra England, idet der ikke udgives laserdiscs i Danmark. Laserdisc pladerne blev købt af det engelske firma Lightning Distribution, der dels selv erhvervede ret til fremstilling og distribution og dels distribuerede laserdiscs, der var udgivet af andre videoselskaber, f.eks. Warner Home Video. Fra starten omsatte sagsøgte alene filmværkerne ved salg, men fra 1987 blev de også udbudt til udlejning som en salgsfremmende foranstaltning."

Det fremgår endvidere af forelæggelseskendelsen, at parterne er enige om:

- "- at Laserdiskens udlejnings forenelighed med dansk ret alene afgøres efter ophavsretslovens § 23, stk. 3,
- at de i sagen omhandlede laserdiscs er lovligt fremstillet og udgivet,
- at de i sagen omhandlede laserdiscs ikke er fremstillet af Laserdisken,
- at de i sagen omhandlede laserdiscs ikke er fremstillet af de danske videogramdistributører,
- at filmværkerne udlejes på videokassette af andre videoforretninger i Danmark med rettighedshaverens samtykke,
- at de fremlagte kontrakter efter deres indhold giver medlemmer af Foreningen af danske Videogramdistributører eneret til "fremstilling og distribution" i Danmark af dansktekstede eksemplarer. En del af de fremlagte kontrakter omfatter tillige ret til "fremstilling og distribution" af filmværkerne uden tekster, og en del af de fremlagte kontrakter omfatter laserdiscs. Distribution inkluderer i begge tilfælde udlejning.
- at rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret alene finder anvendelse i denne sag på forhold, der ligger efter den 1. juli 1994."

Ved dom af 22. september 1998 har EF-Domstolen besvaret det af byretten stillede spørgsmål således:

"Ef-traktatens artikel 30 og 36 og Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret er ikke til hinder for, at indehaveren af en eneret til udlejning kan forbyde udlejning af eksemplarer af et filmværk i en medlemsstat, selv om der er

givet tilladelse til udlejning af disse eksemplarer i en anden medlemsstat."

I EF-Domstolens præmis 9 og 10 er anført:

"Indledningsvis bemærkes, at selv om forelæggelseskendelsen nævner traktatens artikel 85 og 86 blandt de fællesskabsbestemmelser, som den nationale ret ønsker fortolket, indeholder den ingen nærmere oplysninger om, hvilke grunde retten har haft til at stille spørgsmål om disse artiklers betydning i forhold til hovedsagens faktiske og retlige omstændigheder. Da der ikke er givet sådanne oplysninger, har den forelæggende ret, som anført af generaladvokaten i punkt 17 i forslaget til afgørelse, ikke sat Domstolen i stand til at give retten en relevant fortolkning af de nævnte artikler.

Under disse omstændigheder og i overensstemmelse med fast retspraksis, hvis krav ganske særligt gælder på konkurrencerettens område, der er karakteriseret ved komplekse faktiske og retlige forhold (jf. ...) må de af den nationale ret forelagte spørgsmål afvises, i det omfang de vedrører fortolkningen af traktatens artikel 85 og 86. Der kan således kun tages stilling til spørgsmålene for så vidt angår fortolkningen af traktatens artikel 30 og 36 og direktivet."

Sagsøgte begærede på denne baggrund yderligere spørgsmål forelagt Ef-domstolen vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 85 og 86.

Ved kendelse af 17. maj 1999 blev sagsøgtes begæring afslået.

Byrettens kendelse blev stadfæstet af Vestre landsret den 18. august 1999 med følgende præmisser:

"EF-domstolen har - på baggrund af de formelle mangler ved forelæggelsen, der blev påpeget af Generaladvokaten ved EF-domstolen i pkt. 17 i forslag til afgørelse af 26. maj 1998 - ved sin dom af 22. september 1998 afvist det forelagte spørgsmål i det omfang, det vedrørte fortolkningen af traktatens artikel 85 og 86, jf. herved præmis 9 og 10.

Kærende har ikke i sine efterfølgende processkrifter redegjort nærmere for eller tilvejebragt dokumentation for aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis mellem de indkærede som nævnt i artikel 85, eller for de indkæredes dominerende stilling på fællesmarkedet og for et misbrug af en sådan stilling som nævnt i artikel 86. Der er således ikke grundlag for at tilsidesætte byrettens skøn over, om der er fremkommet nye, faktiske oplysninger, der kan danne grundlag for en forelæggelse for EF-domstolen om fortolkning af traktatens artikel 85 og 86. Det bemærkes hertil, at kærendes redegørelse for indkærede Foreningen af danske Videogramdistributørers opsigelse af leveringsaftalen med kærende ikke udgør et grundlag for en ny forelæggelse. Herefter, og af de grunde, retten i øvrigt har anført, tiltrædes det, at kærendes begæring ikke er taget til følge."

Som bilag 61 er der under justificationssagen fremlagt et brev af 18. december 1992 fra advokat Torben Steffensen til sagsøgte med følgende indhold:

"Idet jeg henviser til besøg i Deres forretning den 3. ds., har jeg nu haft lejlighed til at gennemgå den liste, De udlevere til mig over LaserDiscs med filmværker, der udbydes til udlejning i Deres forretning.

Således kan jeg konstatere, at De fortsat udlejer filmtitler, hvortil rettighederne indehaves af mine klienter som følger:

.....

Herudover har Pathé-Nordisk Film Video A/S rettighederne erhvervet fra Columbia Tri Star Home Video til følgende filmtitler:

.....

Alle ovennævnte 15 titler kan det således konstateres, at De har udbudt til udlejning til trods for, at De ikke har tilladelse hertil fra den danske rettighedshaver.

Medmindre De inden 7 dage at regne fra d.d. skriftligt over for mig bekræfter øjeblikkeligt at være ophørt med at udbyde disse titler til udlejning, vil jeg uden yderligere varsel overgive sagen til Fogedretten med henblik på tvangsmæssig

gennemførelse af beslaglæggelse, idet det må konstateres, at det tidligere fogedforbud er overtrådt.

I henhold til Retsplejelovens § 651, stk. 1, kan den, der forsætligt overtræder et fogedforbud under en anlagt sag, idømmes straf af bøde eller hæfte, og i forbindelse hermed dømmes til betaling af erstatning under den verserende justifikationssag mod Dem. Derfor vil ovennævnte overtrædelse blive inddraget til yderligere skærpelse af den af mig påståede straf og underbygning af erstatningskravet."

I et brev af 19. december 1992 til Retten i Aalborg skriver sagsøgte blandt andet:

".....

Vedlagte skrivelser er til orientering efter anmodning om at begrænse bilagsmængden og den netop fremkomne påstand om, at fogedforbuddet overtrædes.

.....

Brev til Torben Steffensen á 19. december 1992 og 22. oktober 1992 angående påstanden om krænkelse af fogedforbuddet. Jeg giver nærmere besked, hvis jeg ønsker brevene fremlagt i sagen."

De nævnte 2 breve fra sagsøgte til advokat Torben Steffensen er ikke fremlagt i sagen.

Under et retsmøde den 16. februar 1993 har sagsøgte anerkendt, at de af sagsøgerne påberåbte kontrakter også giver eneret til udlejning af laserdiscs.

Under domsforhandlingen af justifikationssagen den 2. februar 2000 har Hans Kristian Pedersen supplerende forklaret, at han begyndte udlejningen af laserdiscs i oktober 1987. Han var klar over, at Foreningen af danske Videogramdistributører krævede tilladelse til udlejning også af importerede eksemplarer, og at der var risiko for søgsmål mod ham i den anledning. Han havde derfor forinden drøftet de forskellige spørgsmål, som han var klar over ville kunne opstå i forhold til sagsøgerne, med advokat Anders Hjulmand. De blev enige om, at § 25 i ophavsretsloven ville være den relevante be-

stemmelse. Udlejningen skete udelukkende for at støtte salget og altid med henblik på salg. Hvis man købte, fik man lejen tilbage. I perioden fra oktober 1987 til februar 1992 havde han 353 eksemplarer udbudt til udlejning. Der var ialt 2.925 udlejninger, hvilket giver gennemsnitligt 8,3 udlejning pr. eksemplar. Nogle titler blev kun udlejet i 1987/88 andre kun i 1988/89 osv. Det er hans skøn, at mellem 1/3 og 1/2 af de af sagsøgerne fremlagte titler i bilag 23-27 ikke har været udbudt til leje. Det er hans opfattelse, at han aldrig har overtrådt fagedforbudet. Efter at der var nedlagt forbud, sendte han lister til advokat Torben Steffensen til gennemgang, således at han kunne vide, hvilke laserdiscs det var i orden for ham at udleje. Han modtog ikke nogen reaktion herpå og regnede derfor med, at tingene var i orden. Med hensyn til spørgsmålet om anvendelsen af § 25 i ophavsretsloven er det rigtigt, at han under retsmødet den 6. juli 1993 erklærede sig indforstået med, at sagen skulle vurderes på grundlag af § 23, stk. 3, men det var efter, at spørgsmålet om erstatning var udskudt til senere behandling. Han har ikke erklæret sig enig i, at § 25 generelt ikke kan finde anvendelse på sagen. Det har altid været hans standpunkt, at § 25 skal anvendes i forbindelse med den del af sagsøgernes erstatningskrav, der vedrører tiden forud for den 10. juni 1989, hvor lovændringen med blandt andet § 23, stk. 3, trådte i kraft.

Advokat Torben Steffensen har som vidne forklaret, at drøftelserne under retsmødet den 6. juli 1993 vedrørte anvendelsen af § 25 i ophavsretsloven generelt. Der var ikke tale om nogen sondring mellem tiden før og efter juni 1989, og en sådan sondring fremgår da heller ikke af retsbogen for det pågældende møde.

Sagsøgerne har til støtte for deres påstande gjort gældende, at sagsøgte har udlejet videogrammer i Danmark, som han har importeret fra udlandet, og at det efter EF-domstolens besvarelse af det forelagte spørgsmål ligger fast, at der skal foreligge tilladelse til en sådan udlejning fra rettighedshaveren. Det er sagsøgerne, der har rettighederne til udlejning i Danmark. Sagsøgerne har i den forbindelse henvist til princippet "work made for hire" og de fremlagte kontrakter. Sagsøgte har ikke i noget tilfælde dokumenteret hverken en konkret eller generel tilladelse til udlejning af de videogram-

mer, som han har udbudt. Med hensyn til spørgsmålet om anvendelse af § 25 i den dagældende ophavsretslov har sagsøgerne - for det tilfældes skyld, at retten ikke finder, at sagsøgte tidligere har afgivet bindende erklæring om, at § 25 generelt ikke finder anvendelse i sagen - anført, at § 25 ikke omhandler filmværker. Dette følger dels af bestemmelsens ordlyd dels af forarbejderne til lovændringen i 1989. Det samme er antaget af den juridiske litteratur på området. Før juni 1989 var det for så vidt angår filmværker § 2, stk. 1, sammenholdt med § 3, stk. 2, der fandt anvendelse. Sagsøgernes gennemførelse af deres rettigheder er ikke i strid med EU-rettens konkurrenceretlige regler. En markedsopdeling mellem rettighedshavere er i orden, da ophavsretten har forrang for konkurrenceretten. Vedrørende deres erstatningskrav har sagsøgerne anført, at det efter loven er sagsøgtes udbud til udlejning, der er kränkelsen af sagsøgernes rettigheder, og ikke selve udlejningen. Som ansvarsgrundlag kræves alene simpel uagtsomhed, hvilket til fulde er opfyldt, idet sagsøgte efter sin egen forklaring kendte til sagsøgernes praksis på området. Opgørelsen af erstatningens størrelse må som i alle sager vedrørende immaterielle rettigheder baseres på et skøn. I et stort antal sager - også i sager der ikke har drejet sig om udlejning af ulovlige eksemplarer - er der fastsat et niveau på 500 kr. pr. udbudt titel i forbindelse med videokassetter, der gennemsnitligt har en lavere værdi end laserdiscs. Dette niveau må derfor være minimum som udgangspunkt ved erstatningens beregning. Længden af udbudsperioden i nærværende sag opfylder også de betingelser, der er fastsat i de tidligere sager. Med hensyn til antallet af titler, der skal lægges til grund ved erstatningens beregning, har sagsøgerne anført, at den fremlagte oversigt med 195 titler, som sagsøgerne har eneret til udlejning af, ikke er fuldstændig men alene indeholder eksempler på titler, der kræver tilladelse. Med hensyn til om sagsøgernes rettigheder i nogle tilfælde (18 titler) er begrænset til kun at gælde udgivelse med undertekster, har sagsøgerne anført, at deres rettigheder omfatter distribution såvel med som uden undertekster. Det er en naturlig fortolkning af de fremlagte kontrakter, at sagsøgerne har ret til at udgive med danske undertekster, men ingen pligt til kun af udgive med undertekster. Det afgørende er, om det er det danske marked, ikke om det er med eller uden undertekster. Sagsøgte har antalsmæssigt bestridt at

mellem 1/3 og 1/2 af de ca. 350 titler, som er anført i bilag 23 til 27, kan lægges til grund ved erstatningens beregning. Det vil sige, at sagsøgte i hvert fald anerkender 175 titler. Da sagsøgerne har begrænset deres erstatningskrav til at angå 195 titler og iøvrigt beløbsmæssigt til 100.000 kr. i forhold til de ca. 120.000 kr., som fremgår af den fremlagte erstatningsopgørelse, og da erstatningen under alle omstændigheder skal fastsættes skønsmæssigt, betyder sagsøgtes indsigelse i denne relation ikke noget. Vedrørende deres påstand nr. 2 har sagsøgerne under henvisning til det ovenfor anførte og til sagens forløb, gjort gældende, at sagsøgerne har været berettiget til at nedlægge fogedforbud den 28. februar 1992 overfor sagsøgte. For så vidt angår sagsøgernes påstand om, at sagsøgte pålægges at betale en bøde, har sagsøgerne navnlig henvist til, at sagsøgte trods det nedlagte forbud fortsatte med den ulovlige udlejning, således som det fremgår af bilag 61. Sagsøgerne har bestridt, at sagsøgte skulle have "clearet" sine lister med udbudte titler forud for udgivelsen af dem. Med hensyn til sagens omkostninger har sagsøgerne henvist til de af dem fremlagte opgørelser og har anført, at der ved fastsættelsen omkostningerne skal tages hensyn til, at der har været afholdt mange retsmøder dels i byretten dels i landsretten, at sagen har været forelagt EF-domstolen, samt at begge sagsøgerne har afholdt en række udgifter til blandt andet oversættelser, og at der ligeledes har været udgifter i forbindelse med den stillede sikkerhed. Sagsøgerne har endelig gjort gældende, at der er tale om en situation, hvor det tillige bør pålægges biintervenienterne at betale sagsomkostninger til sagsøgerne, jf. retsplejelovens § 252, stk. 4.

Sagsøgte har til støtte for sin påstand om frifindelse for sagsøgernes erstatningskrav gjort gældende, at sagsøgerne ikke havde rettigheder, som blev krænket ved hans udlejning af filmværker i perioden fra oktober 1987 til februar 1992. Sagsøgte har i den forbindelse nærmere anført, at filmværker er kunstværker i ophavsretligt forstand, og at udgivne eksemplarer af filmværker kan spredes frit. Sagsøgte har herved henvist til bestemmelsen i § 25 i den dagældende ophavsretslov. Det er ikke rigtigt, som hævdet af sagsøgerne, at § 25 ikke omfatter filmværker. Det fremgår af ophavsretslovens § 1, at et kunstnerisk værk også kan fremtræde som et filmværk. Sagsøgte har bestridt, at han under retsmødet den 6. juli

1993 generelt skulle have givet afkald på at påberåbe sig § 25. Han har alene accepteret, at § 23, stk. 3, som en særregel går forud for § 25, men § 23, stk. 3, havde først virkning fra den 10. juni 1989, og kan derfor ikke lægges til grund for den del af erstatningen, som vedrører tiden forud herfor. Han har alene påberåbt sig § 25 vedrørende erstatningsspørgsmålet for forholdene før 1989. Erstatningsspørgsmålet var imidlertid på det tidspunkt udskudt til senere behandling. Sagsøgte har endvidere anført, at den eneste begrænsning af bestemmelsen i § 25 er, at ophavsmanden kan forbyde udlejning, jf. § 23, stk. 3, men sagsøgerne har ikke dokumenteret, at de repræsenterer ophavsmanden. Sagsøgerne er derfor ikke berettiget til at forbyde udlejning på ophavsmandens vegne. Sagsøgte har til støtte for sin påstand om frifindelse for sagsøgernes erstatningskrav endelig anført, at aftaler, der har til formål eller til følge at opdele det indre marked, er i strid med EF-traktatens konkurrenceregler, og at sådanne aftaler derfor under ingen omstændigheder har nogen retsvirkning. Subsidiært i forhold til sin påstand om forståelsen af filmværker som kunstværker i ophavsretslovens § 25 har sagsøgte gjort gældende, at ophavsretsloven på tidspunktet var i strid med EF-traktatens artikel 30 og artikel 36. Med hensyn til størrelsen af den af sagsøgerne påståede erstatning har sagsøgte anført, at han ikke har udbudt alle de af sagsøgerne fremlagte titler til udlejning. Der er mange fejl og misforståelser i sagsøgernes opgørelser, og mellem 1/3 og 1/2 er sagen uvedkommende. Ved fastsættelsen af en eventuel erstatning skal der efter sagsøgtes opfattelse ikke tages udgangspunkt i 500 kr. pr. udbudt titel, som påstået af sagsøgerne. Dette niveau er hovedsagelig fastsat i sager, der i modsætning til denne sag hovedsagelig har vedrørt udlejning af ulovlige eksemplarer. Vedrørende sagsøgernes påstand om, at han skal idømmes bødestraf, har sagsøgte anført, at han efter nedlæggelsen af fagedforbuddet sendte lister til advokat Torben Steffensen med angivelse af de titler, som han ville udbyde. Han bad i den forbindelse advokat Torben Steffensen om at gennemgå listerne og give sagsøgte besked om, hvis der var titler, som hans klienter mente at have rettighederne til. Da han ikke modtog nogen indsigelser, gik han ud fra, at der ikke var titler, som skulle udgå. Da han modtog brevet af 18. december 1992 fra advokat Torben Steffensen, rettede han sig straks efter det. Sagsøgte har ikke haft sær-

lige bemærkninger vedrørende sagens omkostninger, som må afgøres af retten ud fra de gældende regler herom.

Biintervenienterne 1-3 har til støtte for sagsøgte påstande gjort gældende, at det ikke er dokumenteret, at sagsøgerne repræsenterer ophavsmanden, jf. § 23, stk. 3, i den dagældende ophavsretslov. Efter dansk ret er det filminstruktørerne, der har den originære ophavsret. Sagsøgerne har ikke fremlagt sådanne aftaler med ophavsrettens indehavere, som er nævnt i fagedforbuddets konklusion. Biintervenienterne er iværkt enige i det af sagsøgte anførte vedrørende § 25 i den dagældende ophavsretslov. Særligt for så vidt angår sagens omkostninger har biintervenienterne gjort gældende, at der ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder i sagen, at der er grundlag for at de i givet fald pålægges at betale sagsomkostninger til sagsøgerne.

Retten bemærkninger:

Indledningsvis bemærkes, at retten finder at sagen skal vurderes på grundlag af bestemmelserne i den dagældende ophavsretslovs §§ 2 og 3 i perioden forud for 10. juni 1989 og efter § 23, stk. 3, i den periode efter den 10. juni 1989, som sagen vedrører. Bestemmelsen i den dagældende lovs § 25 omhandler ikke filmværker. Dette følger dels af bestemmelsens ordlyd sammenholdt med lovens § 1, dels af forarbejderne til den pågældende bestemmelse sammenholdt med forarbejderne til den senere § 23.

Efter de fremlagte kontrakter og bevisførelsen i øvrigt finder retten det godtgjort, at sagsøgerne har erhvervet sådanne rettigheder med hensyn til distribution af de pågældende filmværker i Danmark, at sagsøgerne er berettiget til at påberåbe sig § 23, stk. 3, i den dagældende ophavsretslov.

Den udlejning, som sagsøgte uden det fornødne samtykke har foretaget i perioden fra oktober 1987 til februar 1992, er som følge heraf både i tiden forud for og efter juni 1989 en krænkelse af sagsøgernes rettigheder. Der findes således som sagen er forelagt ikke grundlag for i den relation at sondre mellem kontrakternes forskellige bestemmelser vedrørende undertekster.

Efter EF-domstolens besvarelse af de forelagte spørgsmål kan det ikke lægges til grund, at sagsøgernes udnyttelse af deres rettigheder er i strid med EU-traktatens ophavsretlige regler, og retten finder heller ikke, at der ud fra de foreliggende oplysninger er grundlag for at statuere, at traktatens konkurrenceretlige regler er overtrådt.

På denne baggrund og under henvisning til sagsøgtets forklaring om, at han var bekendt med sagsøgernes praksis på området i den periode, hvor han udlejede laserdiscs, findes betingelserne for at pålægge sagsøgte at betale erstatning til sagsøgerne at være opfyldt, jf. § 83, stk. 1, i den nugældende ophavsretslov (dagældende lovs § 56, stk. 1).

Ved udmålingen af erstatningen tages der efter den foreliggende retspraksis udgangspunkt i et beløb på 500 kr. pr. udbudt videogram, og antalsmæssigt i de ca. 175 titler, som sagsøgte skønsmæssigt har kunnet anerkende at have udbudt i den pågældende periode i strid med de rettigheder, som sagsøgerne har hævdet. Under hensyn til sagens faktiske forhold, herunder at den ulovlige udlejning alene har drejet sig om laserdiscs, finder retten ikke, at der er grundlag for sagsøgernes krav om erstatning for forstyrrelse m.v. af markedsforholdene. Den samlede erstatning, som sagsøgte skal betale til sagsøgerne, fastsættes herefter til 85.000 kr.

Efter det anførte finder retten, at det af fogedretten den 28. februar 1992 nedlagte forbud er lovligt gjort og efterfulgt.

Under henvisning til sagens karakter herunder at sagsøgtets udlejning i et vist omfang er sket for at få klarlagt retstilstanden på dette område, findes der ikke grundlag for at pålægge sagsøgte en bøde for hans krænkelse af sagsøgernes ret. Sagsøgte frifindes derfor for denne del af sagsøgernes påstand. Det bemærkes i den forbindelse iøvrigt, at der ikke findes grundlag for at tilsidesætte sagsøgtets forklaring om omstændighederne omkring de faktiske forhold, der førte til advokat Steffensens brev af 18. december 1992 (bilag 61).

For så vidt angår den del af sagens omkostninger, der vedrører forelæggelsen for EF-domstolen, findes hver part at

skulle bære egne omkostninger. Ved fastsættelsen af sagens omkostninger iøvrigt forholdes der som nedenfor bestemt, idet der herved er taget hensyn til sagens udfald, antallet af retsmøder og de faktiske udgifter, som sagsøgerne har haft. Der er ikke fundet grundlag for at pålægge biintervenienterne at betale sagsomkostninger.

T H I K E N D E S F O R R E T:

Sagsøgte, Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen, betaler inden 14 dage til sagsøgeren Foreningen af danske Videogramdistributører som mandatar for Egmont Film A/S, Scanbox Danmark A/S, Esselte Video A/S, Metronome Video A/S, Nordisk Film Video A/S, Polygram Records A/S, Irish Video A/S, og Buena Vista Home Entertainment A/S, og sagsøgeren Warner Home Video Inc. 85.000 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Sagsøgte skal anerkende, at det af fogedretten i Aalborg den 28. februar 1992 nedlagte forbud er lovlig gjort og forfulgt.

Sagsøgte frifindes for sagsøgernes påstand om, at han idømmes bødestraf.

Sagsøgte skal inden 14 dage i delvise sagsomkostninger til sagsøgerne betale 90.000 kr.

Ida Heide-Jørgensen

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Retten i Aalborg, den 15. marts 2000

P.d.v.

Susanne H. Jensen

overassistent